

เทศบาลเมืองชลบุรี เป็นหนึ่งในองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ถูกกำหนดขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองตามรัฐธรรมนูญให้มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และเงินได้ต่างๆ ทั้งนี้ เทศบาลเมืองชลบุรี ก็เหมือนกับเทศบาลอื่นๆ ซึ่งประสบปัญหาด้านการเงินการคลังและรายได้ไม่เพียงพอที่จะนำไปพัฒนาและอำนวยความสะดวกให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงโครงสร้างรายรับรายจ่ายของเทศบาลเมืองชลบุรี ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดรายรับและรายจ่ายของเทศบาลเมืองชลบุรีรวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาของเทศบาลเมืองชลบุรี โดยศึกษาจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสถานะการเงินการคลังของเทศบาลเมืองชลบุรี

จากการศึกษาพบว่า ในรอบระยะเวลา 10 ปี (2532-2541) สถานะการเงินการคลังของเทศบาลเมืองชลบุรีประสบปัญหารายได้และรายจ่ายเพิ่มขึ้นไม่สม่ำเสมอและไม่สมดุลกัน รายได้หลักของเทศบาลเมืองชลบุรีคือ รายได้หมวดภาษีอากร สูงถึงร้อยละ 75.4 โดยเป็นภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บและจัดสรรให้มากที่สุด ขณะที่ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองมีเพียงร้อยละ 16.6 เท่านั้น ซึ่งเป็นภาษีโรงเรือนและที่ดินมากที่สุด และเทศบาลเมืองชลบุรียังคงต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในจำนวนที่ค่อนข้างสูง ในขณะที่ด้านรายจ่ายของเทศบาลเมืองชลบุรีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้จะลดลงบ้างตามการชะลอตัวลงของภาวะเศรษฐกิจก็ตามโดยรายจ่ายหลักร้อยละ 53.0 เป็นรายจ่ายประจำและเป็นรายจ่ายในหมวดรายจ่ายหน่วยงานมากที่สุด สำหรับปัจจัยที่ทำให้เทศบาลเมืองชลบุรีมีปัญหาสถานะการเงินการคลังคือ ปัญหาประสิทธิภาพการจัดเก็บ ปัญหาการถูกกำหนดขอบเขตอำนาจการจัดเก็บ ตามพรบ. เทศบาล พศ.2496 และ พรบ.รายได้เทศบาล พศ.2497 ปัญหาการขาดบุคลากรและอุปกรณ์เครื่องมือ ปัญหาประชาชนขาดความร่วมมือในการชำระภาษี ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามผลของพรบ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พศ.2542 กำหนดการเพิ่มสัดส่วนการจัดแบ่งรายได้แก่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น คาดว่า จะทำให้เทศบาลเมืองชลบุรีมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับเทศบาลเมืองชลบุรีเองที่จะต้องปรับปรุงระบบการบริหารงานการเงิน การคลังและงบประมาณ รวมทั้งต้องมีการพัฒนาความรู้ทักษะทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชลบุรี รวมทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน ผู้เสียภาษี นักการเมืองในท้องถิ่น และความจริงจังจากภาครัฐในการกระจายอำนาจการปกครองแก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง